

EL DAVANTAL de PERE CALDERS

Espolsar-se les puces

Una de les coses emocionants de la nostra època (i cal reconèixer que n'hi ha moltes) és la traça que tenim la gent per a treure'ns el mort de sobre.

Ara mateix, l'il·lustre polític austríac Kurt Waldheim es defensa heròicament de l'acusació de la qual és víctima —ara li toca a ell— i és molt probable que se'ns presenti i sigui acceptat com a objecte d'obscuras maquinacions.

Alhora, el senyor Harold McMillan, antic primer ministre britànic, és acusat de la mort de 70.000 persones. Déu n'hi do! Algú diu que després de la rendició d'Alemanya, va lliurar quaranta-mil russos blancs i cosacs a l'URSS, a és de trenta-mil ustaquis a Iugoslàvia. Era gent —ens diuen les notícies— condemnada a una mort segura.

Arribats en aquest punt, cal no oblidar que el Vaticà ha estat objecte de crítiques severíssimes, perquè hi ha qui diu que, durant la segona guerra mundial, no va fer tot allò que se'n podia esperar.

I vet aquí que arriba el moment de parlar de les democràcies europees pel que fa a l'anomenada guerra civil espanyola. Segons com es miri, se les pot fer altament responsables del desastre. Però no n'hi ha cap que ho reconegui honestament. És més: entre nosaltres, es produeixen uns banys de puresa que tallen l'alè. Una mica —o molt— com el que ocorre amb els alemanys: actualment, es podria afirmar que no n'hi ha hagut mai cap de nazi (o poquíssims), de manera que qui sap de qui fou la culpa grossa. A vegades, em fa l'efecte que ens hem deixat endur per una imaginació desbordada... La llàstima són els milions de morts que no ens deixen viure.

Amb les bombes atòmiques d'Hiroshima i de Nagasaki succeeix una cosa semblant. Gairebé ens han convençut que foren unes eines humanitàries, destinades a estalviar vides. Resulta que gràcies al seu esclat miraculós es van salvar molts soldats que, d'altra manera, haurien mort amb les armes a la mà. De debò que provenen de tergiversar-nos la filosofia i em temo que són a punt d'aconseguir-ho. Si badem, estem perduts...

I tinc por que sí, que badem. Una gran quantitat de països juguen a armar-se fins a les dents, amb el pretext que això els protegeix contra no se sap ben bé qui. Sempre hi ha el recurs d'inventar-se enemics, un dels invents més fàcils a l'abast de la intel·ligència humana. Cadascú de nosaltres, es pot crear el seu «Desert dels tàrtars» particular. Sembla que estiguem disposats a morir per defensar fortalezes imaginàries.

Jo —i uns quants com jo— vam tenir un mestre excepcional que ens deia que la compra d'armes és un perill gravíssim, perquè encomanen fatalment la temptació de fer-les servir. D'altra manera, representen una despesa estúpidament baldera. I quan no és estúpida i s'utilitzen les armes, per a enemics de dins o de fora, només es pot qualificar de criminal. D'això que conto, d'aquest mestre i de l'escola que dirigia, fa seixanta anys. Em sembla mentida, com si ningú no hagués après res.